

Nemzet tudat, identitás politika és nemzet politika a mai Magyarországon

A Friedrich-Ebert-Stiftung és a Political Capital közös tanulmánya

2019. november 30.

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
Társadalmi környezet	5
Nemzettudat	5
A külhoni magyarokhoz való viszony.....	9
A Magyarországhoz kötődés	12
Politikai környezet	14
Az Orbán-rezsim identitáspolitikája	14
A nemzetpolitika választási felhasználása.....	15
Nemzetközi környezet.....	20
A nemzetpolitika és az orosz geopolitikai törekvések kapcsolatai.....	20
Ukrajna, a kontraproduktív nemzetpolitika állatorvosi lova.....	20
A kisebbség kártya.....	21
A magyarok válhatnak a legfőbb célponttá.....	21
A Keveházy Miklós-ügy.....	23
Amikor tettlegességig fajultak az ellentétek, és az oroszbarát média tapsolt.....	24
Mérsékelt nemzetpolitikára van szükség	26

Vezetői összefoglaló

- **A magyar társadalmat erős nemzettudat jellemzi, amely a nyelvhez és a nemzeti jelképekhez való viszonyát tekintve egységesnek mondható, a nagy történelmi traumák mentén ugyanakkor mély törésvonalak alakultak ki.**
- **A hatalmon lévő Orbán-rezsim politikai stratégiája a konfliktusgenerálás logikájára épül: amellet, hogy elmélyíti a régóta meglévő társadalmi-politikai törésvonalakat, újakat is teremt (főként identitáspolitikai eszközökkel), teszi mindezt úgy, hogy a relatív többség a Fidesz oldalán álljon, és ezt abszolút többségként mutatja fel. A rezsim legfőbb, egyre inkább etnonacionalista identitáspolitikai narratívája szerint a kormányzó Fidesz (és személyesen Orbán Viktor miniszterelnök) a mindenkori nemzeti érdeket képviseli, sőt, szinte azonos a nemzettel, ebből következően politikai ellenfelei a nemzettel állnak szemben.** Ez a kormányoldal örökérvényűnek tekintett „többségének” alapja; a 2019-es önkormányzati választás viszonylagos kudarca után is ehhez az alaptételhez igyekszik visszatérni, hogy saját táborát összetartsa.
- **A baloldalon mindeddig nem sikerült a Fideszével versenyképes narratívát alkotni.** Ez csak egy hosszú távon alkalmazott, következetes, nem reaktív, hanem a kormánypárti elbeszélés kereteiből kilépő, pozitív nemzetkoncepcióval volna lehetséges; ez azonban egyelőre teljes egészében hiányzik.
- **Választási szempontok is meghatározzák a Fidesz nemzetpolitikáját.** A külhoni magyar állampolgárok választójogának megadásában ugyanis, a nemzetpolitikai szempontok mellett, bizonyosan döntő szerepe volt annak, hogy a Fideszben felmérték, ezzel a lépéssel növelni képesek szavazótáborukat. Mivel a társadalmi és politikai vita ebben a témában is teljes mértékben elmaradt, a külhoni magyar állampolgárok választójogával és szavazatuk súlyával kapcsolatban is hamar két szélsőségbe hajlottak az álláspontok. Voltak, akik az új intézmény bevezetésével eleve lefutottnak tekintették a 2014-es választásokat a határon túlról érkező voksok miatt, mások pedig pusztán szimbolikusnak nevezték a kizárólag pártlistára való szavazás lehetőségét, mondván, a választás alapvetően az egyéni kerületekben dől el. A valóság valahol középen húzódik: a határon túli voksoknak csak kivételes esetben lehet döntő hatásuk, igaz, 2014 rögtön ilyen választást hozott. A külhoni szavazatok ekkor épp azt az egy pluszmandátumot hozták a Fidesznek, amely nélkül nem szerezte volna meg újra a kétharmados parlamenti többséget. **A baloldali pártok mindezek következtében politikájukban tovább távolodtak a határon túli magyaroktól, és főként a Gyurcsány Ferenc volt kormányfő által vezetett Demokratikus Koalíció hívei tekintenek rájuk bűnbakként.** Ennek eredményeként pedig még könnyebbé válik a Fidesz számára a nemzetpolitika kisajátítása.
- **A nemzeti ügyekben kialakult éles jobb-bal konfliktus hatása is szerepet játszik abban, hogy a társadalomban erősödik egyfajta törzsies politikai gondolkodásmód (tribalizmus), amely a tekintélyelvűség, az identitásféltség, az antipluralizmus és a fekete-fehér (manicheus) világnézet kombinációja.** A politikai szembenállás háborús felfogása is erős. A szélsőségesen tribalisták aránya itthon 10 százalék. Jelzésértékű, hogy az ebbe körbe sorolhatók felülreprezentáltak a kormányzati oldalon: 59 százalékuk szavazna a Fideszre. Az ellenzéki pártok közül leginkább a Demokratikus Koalíció szavazóira jellemző ez az attitűd.
- **Az Orbán-kormány külpolitikája partnerei lépéseit is etnonacionalista látásmódon keresztül értékeli,** ahogy azt például Ukrajna esetében is láthatjuk. Budapest válasza vagy

az ezeket kihasználó harmadik államok befolyásolhatják a határon túli magyarok megítélését a helyiek körében, és ezzel célponttá teszik őket a helyi szélsőjobboldali csoportok szemében. **Az etnonacionalizmust Oroszország Európa-szerte felhasználja a szomszédok közötti törésvonalak mélyítésére, hogy saját geopolitikai céljait segítse elő.** Ukrajnában Moszkva igyekezett konfliktusokat szítani lengyel és ukrán nacionalisták között, például azzal, hogy elrendelte a helyi lengyel kisebbségnek fontos temetőket és emlékhelyek vandalizálását. A Kreml lengyel szélsőségeket használt fel a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség székházának felgyújtására is, mire a magyar külügyminiszter az Ukrajnában terjedő „szélsőséges politikai nézetek” kritizálásával reagált. **Az etnonacionalizmus rendszerszintű veszélyt jelent Európában.**

Társadalmi környezet

Nemzettudat

Az ELTE Társadalmi Konfliktuskutató Központjának Konfliktus Monitor kutatása keretében készült reprezentatív közvélemény-kutatás részletesen vizsgálta a társadalom magyarsággal kapcsolatos véleményét. Az alábbiakban a 2013-ban felvett adatbázis¹ jelen tanulmány szempontjából releváns kérdéseire adott válaszokat mutatjuk be.

A kutatás során megkérdezettekre szinte kivétel nélkül jellemző volt, hogy magyarnak érzik magukat, szeretik a magyar nyelvet, és érzik, hogy Magyarország a hazájuk. Az iskolai osztályzatoknak megfelelő skálán (1-5) erre a három tételre kapott átlagok meghaladták a 4,5-es értéket. A kérdésblokkban felsorolt húsz állítás közül ez a három volt az, amely a leginkább jellemző a társadalomra.

A tételek nagy száma lehetőséget teremt a szűkebb kérdésről alkotott vélemények árnyalására. Jól látszik például, hogy miközben az emberek döntően a hazájuknak érzik és szeretik Magyarországot, jóval kevésbé gondolják például azt, hogy ez a legjobb ország, ahol élni lehet. Az alapvetően szoros viszonyulás mellett tehát megfigyelhető a kritikus vélekedés is. Hasonló a helyzet a magyarságtudattal is: magyarnak érzik magukat, de valamivel kisebb mértékben büszkék erre. A kirekesztés felé mutató nacionalista attitűdök szignifikánsan kevesebb magyart fűtenek (lásd az alábbi értékeket).

---

¹ A kutatás teljes kérdőíve [itt](#), az adatbázis pedig [itt](#) érhető el.

Mennyire ért Ön egyet a következő kijelentésekkel?

Válaszok átlaga az 1-5 skálán, ahol az 1-es érték jelentése „egyáltalán nem ért egyet”, az 5-ös értéke pedig „teljes mértékben egyetért”. Az adatok forrása: Konfliktus Monitor 2013.

Magyarnak érzem magam	4.72
Szeretem a magyar nyelvet	4.61
Azt érzem, hogy Magyarország a hazám	4.56
Szeretem Magyarországot	4.43
Büszke vagyok arra, hogy magyar vagyok	4.37
Általában kedvelem a magyar népet	4.34
Életem nagy részét inkább Magyarországon szeretném leélni, mint bármely más országban	4.32
Jó érzés magyarnak lenni	4.28
Úgy érzem, közös gyökerek, közös származás köt össze a magyarokkal	4.25
Büszke vagyok arra, hogy magyar állampolgár vagyok	4.20
Általában jobban szeretem a magyar népet, mint más népeket	4.04
Büszke vagyok Magyarországra	4.03
Azt érzem, a magyarok egy nagy családot alkotnak, amelyhez én is tartozom	3.97
Büszke vagyok arra, amit a magyarok véghezvittek	3.90
Általában inkább szeretek magyarokkal érintkezni, mint más országból jövő emberekkel	3.62
Szerintem minden magyarnak Magyarországon kellene élnie	3.24
Magyarország a legjobb ország, ahol élni lehet	3.21
A magyaroknak nem szabadna keveredniük másokkal	2.88
Általánosságban a magyarok különbek a nem magyaroktól	2.88
Jobb lenne, ha a nem magyarok elköltöznének Magyarországról	2.75

Ön szerint mi jellemzi leginkább a magyarságot?

Válaszok átlaga az 1-5 skálán, ahol az 1-es érték jelentése „egyáltalán nem jelképezi”, az 5-ös értéke pedig „nagyon jelképezi”. Az adatok forrása: Konfliktus Monitor 2013.

Piros-fehér-zöld zászló	4.78
Himnusz	4.72
Szózat	4.55
Szent Korona	4.53
Vérszerződés	3.70
Nagy-Magyarország térkép	3.66
Aranybulla	3.65
Az 1849-es Függetlenségi Nyilatkozat	3.55
Turulmadár	3.52
Az 1989 és 2011 között érvényes Alkotmány	3.34
Árpádsávós zászló	2.97

A kutatásban a magyarság szimbólumaira is rákérdeztek. Nagy egyetértés van a tekintetben, hogy a trikolor és a Himnusz jelképezi a leginkább a magyarságot, a Szózat és a Szent Korona csak minimálisan marad le.

Az összes többi felsorolt szimbólum lényegesen kevésbé bizonyult a magyarságra jellemzőnek. Közel azonos értékelést kapott a vérszerződés, a Nagy-Magyarország térkép és az Aranybulla. Az árpádsávos zászlóról gondolták a legkevesebben azt, hogy jellemzi a magyarságot.

A magyar történelmet végigkísérik a sikeresnek és a kudarcosnak tekinthető események, korszakok. A felmérésben közel harminc történelmi eseményt, korszakot értékelték a megkérdezettek az alapján, hogy milyen mértékben tartják azt a magyarság szempontjából sikeresnek vagy kudarcosnak.

A két legsikeresebbnek vélt történelmi időszak egyértelműen a honfoglalás és Hunyadi Mátyás uralkodása. Átlagosan 4-es értékelést kapott, azaz meglehetősen sikeresnek gondolt esemény a Magyar Királyság felemelkedése a középkorban, az Erdélyi Fejedelemség megmaradása a török hódoltság alatt, valamint a II. világháború- és a tatárjárás utáni újjáépítés. A sikeresnek ítélt időszakok egy kivételével mindegyike tehát több száz évvel ezelőtti. A hat legkevésbé sikeresnek megítélt esemény pedig az elmúlt száz évben zajlott.

Az utóbbi időben sok vitát kiváltó Horthy-korszakot ítélték a legkevésbé sikeresnek 2013-ban a közvélemény-kutatás résztvevői.

Ön szerint a felsorolt események és korszakok mennyire voltak sikeresek a magyarságnak?

Válaszok átlaga az 1-5 skálán, ahol az 1-es érték jelentése „egyáltalán nem volt sikeres”, az 5-ös értéke pedig „nagymértékben siker volt”. Az adatok forrása: Konfliktus Monitor 2013.

Honfoglalás	4.55
Hunyadi Mátyás uralkodása	4.38
A Magyar Királyság felemelkedése a középkorban	4.05
Az Erdélyi Fejedelemség megmaradása a török hódoltság alatt	4.04
A II. világháború utáni újjáépítés	4.02
A tatárjárás utáni újjáépítés	3.98
A reformkor	3.93
Az 1848-as polgári forradalom	3.86
Mária Terézia uralkodása	3.71
Kalandozások Nyugat-Európában	3.68
Az 1867-es kiegyezés	3.63
A Magyar Királyság függetlenségének visszanyerése 1920 után	3.55
Az 1956-os forradalom	3.42
Az 1989-es rendszerváltás	3.39
Kádár-korszak	3.38
A 2010-es áprilisi országgyűlési választások	3.07
A Horthy-korszak	2.88

A két leginkább kudarcosnak ítélt történelmi időszak a huszadik század két világháborújához kötődik. A megkérdezettek úgy vélik, hogy az első világháborús vereség és a trianoni békeszerződés jelentette a legnagyobb kudarcot a magyarságnak. Az 1944-es német megszállás értékelése ettől csak kevésbé marad el.

Az 1989-2010 közötti rendszerváltást gondolják a legkevésbé kudarcosnak. Az 1989-es eseményeket a sikerek között is értékelhették a válaszadók, ahol szintén a lista végén végzett, ráadásul majdnem azonos pontszámmal. A rendszerváltás megítélése tehát meglehetősen kettős: sem a sikertörténetek, sem a kudarcok között nincs kiemelt helye.

Ön szerint a felsorolt események és korszakok mennyire voltak kudarcok a magyarságnak?

Válaszok átlaga az 1-5 skálán, ahol az 1-es érték jelentése „egyáltalán nem volt kudarc”, az 5-ös értéke pedig „nagy mértékben kudarc volt”. Az adatok forrása: Konfliktus Monitor 2013.

Az első világháborús vereség és a trianoni béke	4.41
A német megszállás (1944)	4.31
A török hódoltság, az ország három részre szakadása	4.24
Az orosz megszállás 1945-ben és utána	4.19
Az 1956-os forradalom bukása	4.18
Az 1848-1849-es szabadságharc bukása	4.18
A Rákóczi szabadságharc bukása (1711)	4.11
A tatárjárás (1241-1242)	4.04
A Dózsa-felkelés bukása	3.85
Az augsburgi vereség, a kalandozások korának vége (955)	3.67
Koppány leverése	3.40
A rendszerváltás (1989-2010)	3.32

A nemzeti tragédiák közül egyértelműen a trianoni békeszerződést tartják a legnagyobb traumának: a megkérdezettek kétharmada említette a három legnagyobb nemzeti tragédia között. Az 1956-os forradalom leverése és az azt követő megtorlások említettsége 48 százalék, a zsidóüldözést, deportálásokat, a holokausztot 37 százalék említette. A négy legtöbbet említett trauma mindegyike a huszadik században történt.

Ön szerint a felsorolt események közül melyik a magyar történelem három legnagyobb nemzeti tragédiája?

A felsorolt események említettsége. A kérdezettek három eseményt jelölhettek be, amiatt az említettségek összeg több, mint 100 százalék. Az adatok forrása: Konfliktus Monitor 2013.

Trianoni békeszerződés (1920)	67.7
Az 1956-os forradalom leverése és a megtorlások (1956)	48.1
Zsidóüldözés, deportálás, holokauszt (1944-1945)	37.1
A 2. magyar hadsereg pusztulása a Don-kanyarban (1943)	30.6
Mohácsi csata (1526)	25.9
Világosi fegyverletétel és a megtorlások (1849)	24.7
A nyilasok hatalomra kerülése (1944. október)	23.1
Malenkij robot, deportálások a Gulágra (1945)	13.5
Tanácsköztársaság (1919)	8.9
Muhi csata (1241)	6.5

Az International Social Survey Programme 2013-as, nemzeti identitásról szóló felmérésében² arra is kíváncsiak voltak, hogy az emberek mely dolgokat tartják fontosnak ahhoz, hogy valaki igaz magyar legyen. Az eredmények alapján a legfontosabb feltétel a magyar nyelv ismerete.

Viszonylag fontos az is, hogy az érintett saját magát is magyarnak tartsa és legyen magyar állampolgársága. A felsorolt lehetőségek közül a legkevésbé fontosnak a megkérdezettek a keresztény vallást tartották. Ez nem meglepő, figyelembe véve, hogy más kutatásokból tudjuk, a vallásosság nem erős a magyar társadalomban.

Az Ön véleménye szerint ahhoz, hogy valaki igazi magyar legyen, mennyire fontos az, hogy...
 Válaszok átlaga az 1-4 skálán, ahol az 1-es érték jelentése „egyáltalán nem fontos”, az 4-es értéké pedig „nagyon fontos”.
 Az adatok forrása: International Social Survey Programme: National Identity III - ISSP 2013.

beszéljen magyarul?	3.63
önmagát magyarnak tartsa?	3.55
magyar állampolgár legyen?	3.35
élete legnagyobb részében Magyarországon éljen?	3.28
legyenek magyar ősei, felmenői?	3.25
Magyarországon szülessen?	3.17
elfogadja Magyarország politikai intézményrendszerét és jogrendszerét?	3.16
keresztény legyen?	2.43

A külhoni magyarokhoz való viszony

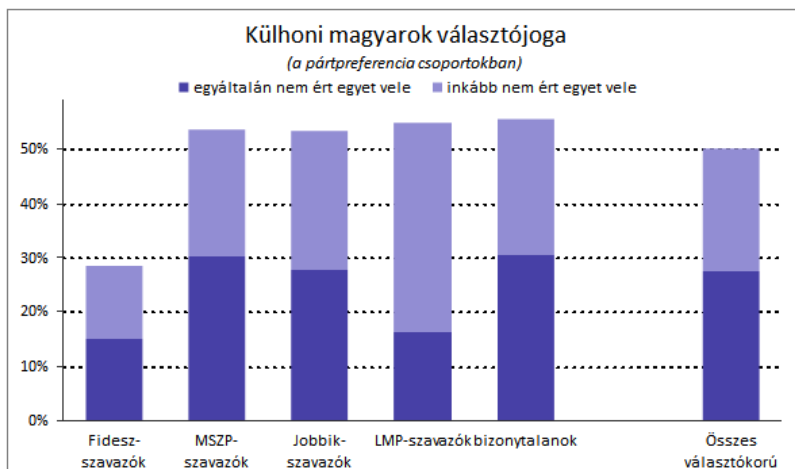
A hazai társadalom már a külhoni magyarok választójogát lehetővé tévő törvény életbe lépése előtt is megosztott volt annak megítélésében. A Political Capital 2011-ben készült kutatásában³ a megkérdezettek fele inkább vagy egyáltalán nem értett egyet az új választási rendszernek ezzel az új elemével. 43 százalékuk inkább támogató volt. Az elutasító álláspontot részben az a félelem táplálta, hogy a határon túlról érkező szavazatok túlságosan befolyásolják majd a választási eredményt.

² A hazai személyes adatfelvételt a TÁRKI végezte, 2013-ban. További részletek [itt](#).

³ Az adatfelvételt a Tárki végezte 2011.11.10-15. között, 1000 fő személyes megkérdezésével. További részletek [itt](#).

A készülő új választási rendszer szerint külhoni magyarok is szavazhatnak majd a magyarországi választásokon. Ön mennyire ért egyet ezzel?

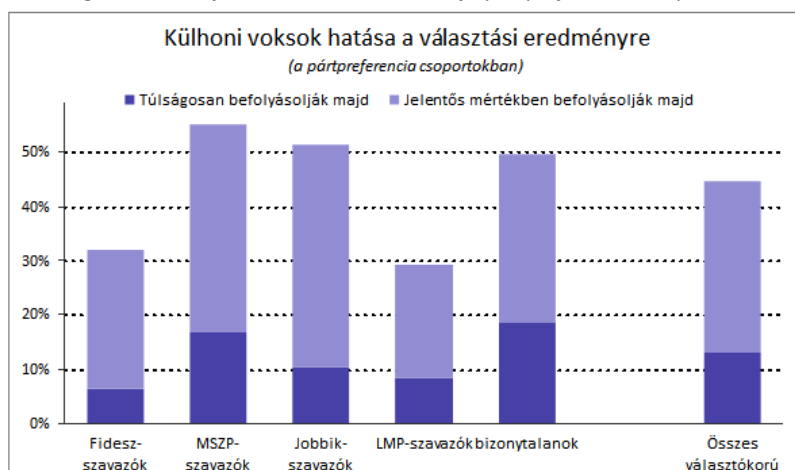
Az „*egyáltalán nem ért egyet*” és az „*inkább nem ért egyet*” válaszok százalékos megoszlása a teljes mintában, valamint a fő pártpreferencia-csoportokban.

A kormánypárti válaszadók körében jelentős többségben voltak a külhoni választójog támogatói, a határon túlról érkező szavazatok túlzott befolyására számítók pedig kisebbségben. Az ellenzéki pártok szimpatizánsai ugyanakkor többségében nem értettek egyet a választójog kiterjesztésével.

Ön szerint a külhoni magyarok szavazatai mennyire befolyásolják majd a szavazás eredményét?

A válaszok százalékos megoszlása a teljes mintában, valamint a fő pártpreferencia-csoportokban.

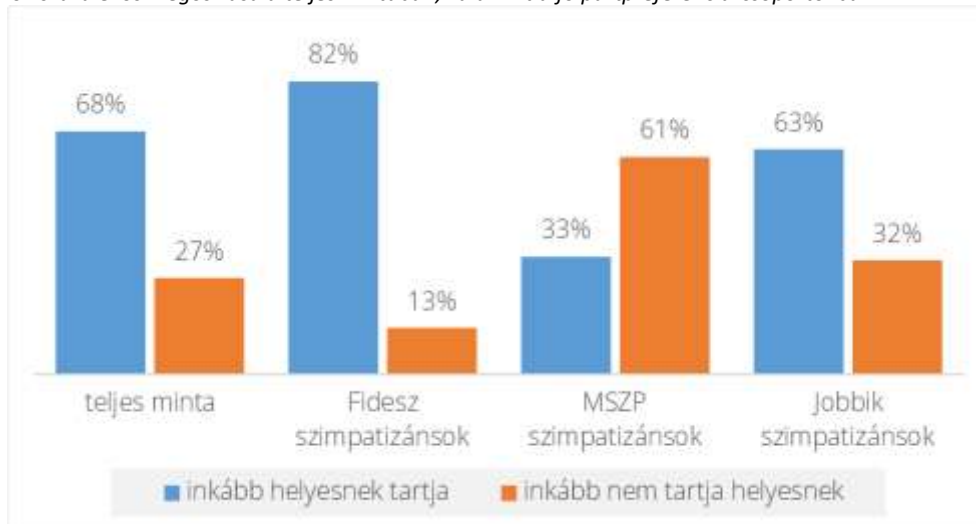
A külhoni magyarok állampolgárságát a hazai társadalom döntően támogatja. A Publicus Intézet 2017-es közvélemény-kutatásában⁴ arra a kérdésre kereste a választ, helyesnek tartják-e az emberek azt, hogy a határon túli magyarok kérhetik a meglévő állampolgárságuk mellé a magyar állampolgárságot is. A megkérdezettek háromnegyede tartotta *inkább helyesnek* ezt a lehetőséget. A vélemények nagyon eltérők az egyes pártpreferencia-

⁴ Módszertan: reprezentatív (nem, életkor, iskolai végzettség, régió és településtípus), telefonos kérdőíves felmérés. A minta elemszáma 1003 fő, az adatfelvétel 2017.08.10-12. között zajlott. Elérhető [online](#).

csoportokban. Leginkább a Fidesz szimpatizánsai értettek egyet (82%). Az ellenzéki pártok közül a jobbkiosok abszolút többsége támogató (63%). Az MSZP szimpatizánsairól viszont ennek épp az ellenkezője mondható el: csupán egyharmaduk helyeselte a külhoni magyarok állampolgárságát, 61 százalékuk nem.

Ön helyesnek tartja, hogy a határon túli magyarok kérhetik a jelenlegi állampolgárságuk mellett a magyar állampolgárságot, vagyis kettős állampolgárok lehetnek?

A válaszok százalékos megoszlása a teljes mintában, valamint a fő pártpreferencia-csoportokban.

A pártválasztás mentén tapasztalt véleménykülönbség egyik magyarázó tényezője lehet, hogy a válaszadók többsége tisztában van azzal, hogy a választáson részt vevő határon túli magyarok döntően a Fideszre szavaznak. A Jobbik és az MSZP szimpatizánsainak háromnegyede szerint a kormánynak a külhoniak inkább azért fontosak, mert így tudja növelni a szavazatait. Csak minden tizedik megkérdezett gondolja azt, hogy a kormány felelősséget érez irántuk és a nemzet részének tekinti őket.

Ön szerint a kormánynak a határon túli magyarok inkább azért fontosak, mert a szavazatait tudja maximálni segítségükkel, vagy inkább azért, mert felelősséget érez irántuk és a nemzet részének tekinti őket?

A válaszok százalékos megoszlása a teljes mintában, valamint a fő pártpreferencia-csoportokban.

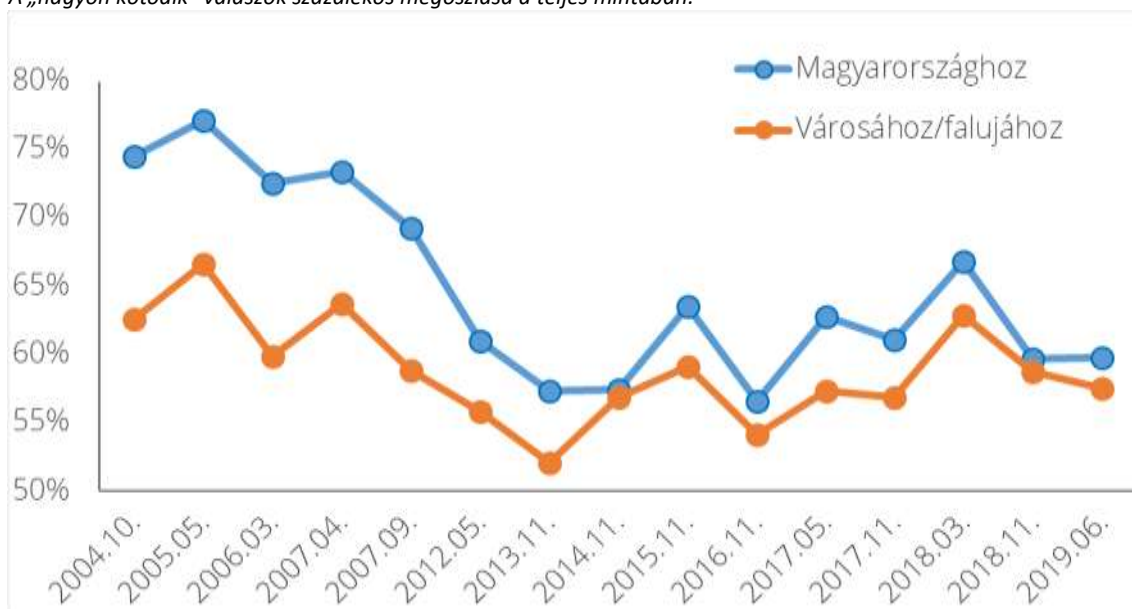

A Magyarországhoz kötődés

Az Európai Bizottság rendszeres Standard Eurobarometer kutatásaiban⁵ arról is kérdezi a résztvevőket, hogy mennyire kötődnek az Európai Unióhoz, az országukhoz, illetve a szűkebb közösségükhöz, azaz ahhoz a településhez, ahol élnek.

A magyarországi adatok azt mutatják, hogy a magyarok nagy többsége nagyon kötődik az országhoz. A településhez való kötődés szintén erős, de mértéke elmarad a Magyarországgal való kapcsolat szintjétől. A 2004-2019 között lezajlott 15 felmérés mindegyike ezt mutatja. Az időbeni trendek ugyanakkor azt jelzik, hogy a 2004-2006 között tapasztalt nagyon erős kötődés azóta mérséklődött. Az akkor tapasztalt 70-75 százalékos arány az elmúlt évtizedben tartósan 60 százalék körülire esett vissza. A lakóhely vonatkozásában is hasonló a trend, de mértéke lényegesen kisebb. Így mára alig van mérhető különbség abban, hogy a magyarok az országhoz vagy a településükhöz kötődnek-e nagyobb mértékben.

Kérem, mondja meg, hogy Ön mennyire kötődik Magyarországhoz, illetve városához/falujához?
A „nagyon kötődik” válaszok százalékos megoszlása a teljes mintában.

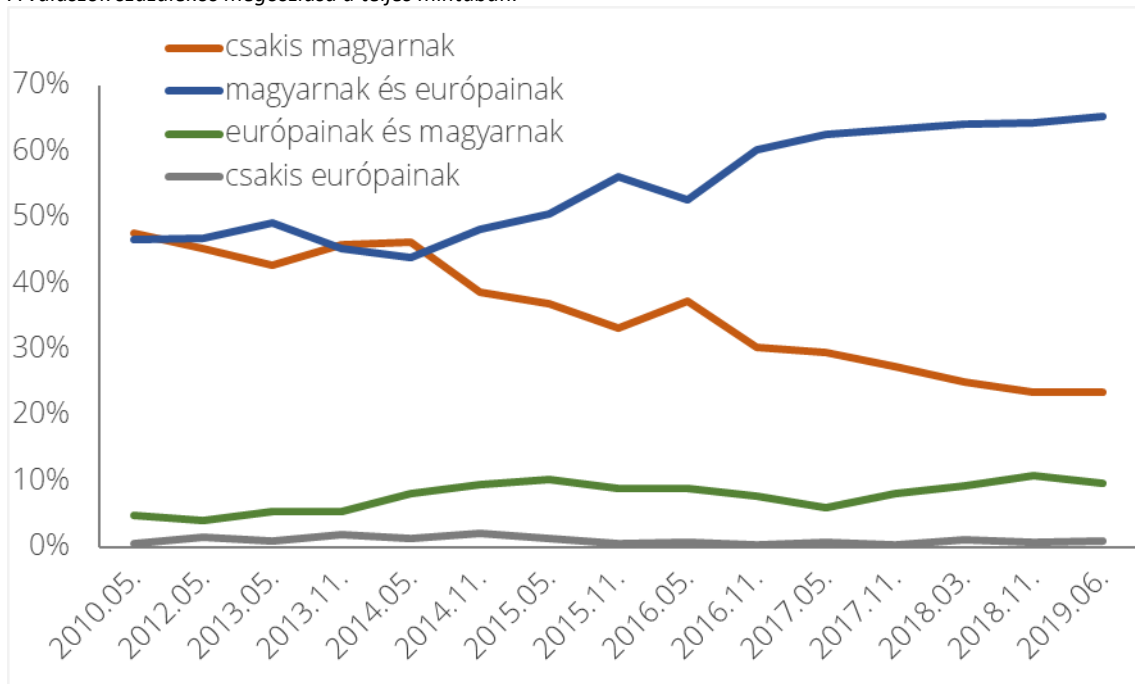

A magyar és az európai identitás kapcsán 2010-2019 között érdemi változás történt. A Standard Eurobarometer egy másik rendszeres kérdése⁶ alapján ugyanis csökkent azoknak az aránya, akik kizárólag magyarnak érzik magukat, európainak nem. Miközben 2010-ben még a megkérdezettek közel fele mondta ezt magáról, addig 2019 tavaszán már csak 23 százalékuk. Ezzel párhuzamosan emelkedett azoknak az aránya, akik elsősorban magyarnak, de európainak is gondolják magukat. A 2010 májusában mért 47 százalékról mostanra (a 2019. júniusi adatfelvételben) 65 százalékra bővült ez a társadalmi csoport. Azaz a magyar identitás mellett egyre hangsúlyosabbá vált az európai identitás.

⁵ Az országhoz való kötődés részletes eredményei [itt](#), a településhez való viszony eredményei pedig [itt](#) érhetők el.

⁶ A részletes adatok [itt](#) érhetők el.

Kérem, mondja meg, hogy a közeljövőben Ön minek látja saját magát, magyarnak, vagy európainak?
A válaszok százalékos megoszlása a teljes mintában.

Politikai környezet

Az Orbán-rezsim identitáspolitikája

Az Orbán-rezsim a magyar társadalom erős politikai polarizációjára épül. A 20. századi magyar történelem traumatikus eseményei eredményeként (az első világháborús vereség, Trianon, vereség a második világháborúban, holokauszt, a fasiszta és a kommunista diktatúrák, 1956, rendszerváltás) éles politikai törésvonalak alakultak ki az országban, nemcsak a politikai spektrum bal- és jobboldala között, hanem a társadalom egészében is. Hiányoznak a széles körben elfogadott politikai értékek.⁷ Leginkább a pártpolitika határozza meg a társadalom önszerveződését. Főként a kormánypárti oldalon identitáspolitikai eszközökkel igyekeznek alakítani az egyének értékrendjét, amelyek hatással vannak a politikai közösségek és értékcsoportok létrejöttére, fennmaradására vagy szétesésére.⁸

A Fidesz egyre erősebben etnonacionalista identitáspolitikája a nemzetet igyekszik kisajátítani. Mivel történelme során Magyarország gyakran került idegen uralom és megszállás alá, a nemzeti szuverenitásra hivatkozó, egyre inkább etnonacionalista ideológiák erős érzelmi válaszokat képesek előhívni még napjainkban is. A Fidesz táborát elsősorban ez az érzület határozza meg. Ugyanakkor az is releváns, hogy a magyar társadalom attitűdjeit erősen központosított politikai rendszerek, évtizedeken át fennálló autokráciák és diktatúrák formálták. Generációkon át öröklődött tehát az az alapélmény, hogy nem lehet beleszólni a politika alakulásába, az elit pedig teljesen elszakadt a hétköznapi emberektől.⁹ A Fidesz populizmusa azonban 2010 óta egyre kisebb mértékben elitellenes, hiszen mára a Fidesz szinte kizárólagosan alkotja az elitet, ezért politikájában a „magyar szuverenitást fenyegető nemzetközi elit” képviselői (pl. a brüsszeli bürokraták, Soros György, az NGO-k) váltak fő célponttá. Ez pedig azt is jelentheti, hogy a hazai elittel szembeni ellenérzések a kormánypárt ellen fordíthatók.

A Fidesz identitásformáló politikája az elmúlt években főként a migrációval összefüggő kulturális félelmek felerősítéséhez kapcsolódott: tíz magyarból négy szélsőséges mértékben gondolja úgy, hogy a multikulturalizmus rossz és a bevándorlás aláássa a nemzeti kultúrát. Magyarországon ráadásul már azelőtt is magas volt az idegenellenesség, hogy az európai migrációs válság fokozódni kezdett volna 2015-ben, függetlenül attól, hogy Magyarország nem bevándorlási célország. Sőt, a számok már akkor magasabbak voltak, mint Nyugat-Európa olyan országaiban, ahol jelentős bevándorló közösségek élnek.¹⁰ A kormánypárt 2015 óta tartó kampányainak eredményeként Magyarországon mind magasabb szinteket ölt az „idegentől” való félelem. A Tárki a rendszerváltás óta rendszeresen végzett felmérései szerint a szélsőséges idegenellenesség új csúcspontot ért el 2015 áprilisában, amikor a válaszadók 46%-

---

⁷ Sławomir Sierakowski, „How Eastern European Populism Is Different | by Sławomir Sierakowski,” Project Syndicate, 2018. január 31., <https://www.project-syndicate.org/commentary/populism-stronger-in-eastern-europe-by-slawomir-sierakowski-2018-01>

⁸ Kovács Imre (szerk.) Társadalmi integráció. Az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. Belvedere Meridionale / MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, Budapest, Szeged, 2017

⁹ Lane, D. 2005. „Social Class as a Factor in the Transformation of State Socialism”. *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 21(4): 417–435.

¹⁰ Krekó Péter és Juhász Attila, „Scaling the Wall,” *Foreign Affairs*, 2015. július 30., <https://www.foreignaffairs.com/articles/hungary/2015-07-30/scaling-wall>.

a állította azt, hogy egyetlen menedékkérőt sem engedne be az országba.¹¹ Egy 2016 elején végzett felmérés szerint a válaszadók 53%-a nem engedne menekülteket Magyarországra. 2017 januárjában pedig a teljes lakosság 60%-a ellenezte teljes mértékben a menedékkérők befogadását és csak alig több mint a harmaduk vette volna egyáltalán fontolóra, hogy bárkit is beengedjen az országba.¹² Ez a kiugró arány a Fidesz által tudatosan előidézett morális pánikról tanúskodik. Mindez értelemszerűen széles körben felerősítette a védelem igényét és az egyébként is meglévő tekintélyelvűséget.

A baloldalon ezzel szemben hiába mutatnak rá, hogy a Fidesz nemzetpolitikája sok tekintetben üres politikai termék, amely nem koherens, éles kanyarokat tartalmaz és Orbán Viktor gyakran saját korábbi álláspontjával is szembekerül. Ezzel nem felülírható az a 2002 óta következetes narratíva, amely a Fidesz politikájának ellentmondásait kisimítja a választók szemében. A Fidesz narratíváját csak egy hosszú távon alkalmazott, következetes, nem reaktív, hanem a kormánypárti elbeszélés kereteiből kilépő, pozitív nemzetkonceptióval volna lehetséges ellenpontozni; ez azonban egyelőre teljes egészében hiányzik.

A nemzetpolitika választási felhasználása

A külhoni magyar állampolgárok választójogának megadásában, a nemzetpolitikai szempontok mellett, bizonyosan döntő szerepe volt annak, hogy a Fideszben felmérték, ezzel a lépéssel növelni képesek szavazótáborukat. A párt azonban ezt a szándékát – vélhetően a saját magyarországi szavazóinak a témához való megosztott viszonyulása miatt – 2010-es kormányra kerülése előtt, egy elszólást leszámítva¹³, soha nem hangoztatta, sőt, ez után sem azonnal.¹⁴ 2010-es választási győzelme után a Fidesz egyik első intézkedése volt a külhoni magyarok honosításának könnyítése, de a szavazati jog megadását mintegy évig lebegtették.

---

¹¹ A Tárki rendszeres felmérései alapján. A kutatók a következő kérdést teszik fel: „Magyarországnak minden menedékkérőt be kell-e fogadnia, vagy senkit, vagy éppen mérlegelni kellene azt, hogy kit fogadunk be?”. Idegenellenesek azok a válaszadók, akik egyáltalán nem engednék menekülteket Magyarországra; az idegenbarátok minden menekültet befogadnának. Mérlegelők azok, akik az „attól függ...” választ jelölték meg, vagyis jelezték, hogy további információkra lenne szükségük mielőtt meghozzák döntésüket. Hajlamosak továbbá mérlegelni a pró és kontra érveket.

¹² Sík Endre, „Rekordot döntött az idegenellenesség Magyarországon,” 2017, <http://nepszava.hu/cikk/1119911-rekordot-dontott-az-idegenellenesség-magyarorszagon>.

¹³ „Mert ha négy évre nyerni tudunk, és utána, mondjuk az ötmillió magyarnak állampolgárságot tudnánk adni, és ők szavazhatnának – 20 évre minden eldőlné ebben az országban.” – mondta Mikola István a 2006-os választási kampányban (*Mikola István beszéde a Fidesz kongresszusán*, Magyar Nemzet, 2006. március 19., <http://mno.hu/migr/mikola-istvan-beszede-a-fidesz-kongresszusan-530037>)

¹⁴ „A határon túliak nem kérnek választójogot, ezért a Fidesz sem kívánja ezt biztosítani számukra” – mondta 2006-ban Szijjártó Péter (SZDSZ: *Mikola jelölése egyre kellemetlenebb*, Inforádió, 2006. március 21., <http://inforadio.hu/hir/belfold/szdsz-mikola-jelolese-egyre-kellemetlenebb-31627>).

„Bár elvileg lehetséges lenne, a Fidesz elképzeléseiben nem szerepel, hogy a kettős állampolgárság mellett szavazati jogot is adjon a határon túli magyaroknak.” – Répássy Róbert fogalmazott így már 2010 májusában (*Féli a választójog mellékhatásaitól a határon túliakat a Fidesz*, Origo, 2010. május 20., <http://www.origo.hu/itthon/20100520-kettos-allampolgarsag.html>).

„Az állampolgárság és a szavazati jog elválaszthatatlan egymástól, (...) ahhoz, hogy valakinek teljes szavazati joga legyen, nyilvánvalóan magyarországi lakcímmel kell rendelkeznie” – ezt már Semjén Zsolt nyilatkozta egy hónappal később (*Semjén Zsolt a kettős állampolgárságról és a szavazati jogról*, Krónika, 2010. június 22., <http://erdely.ma/magyarorszag.php?id=70608>)

Mivel a társadalmi és politikai vita ebben a témában is teljes mértékben elmaradt, a külhoni magyar állampolgárok választójogával és szavazatuk súlyával kapcsolatban is hamar két szélsőségbe hajlottak az álláspontok. Voltak, akik attól tartottak, hogy az új intézmény bevezetésével eleve lefutottak lesznek a jövőbeli választások, mások pedig azt hangoztatták, hogy ha meg is adják a választójogot, az csak szimbolikus jelentőségű lesz, nem ez fogja eldönteni a választási küzdelmet.

2011. október 7-én jelentette be¹⁵ Áder János, a választási reform kidolgozásával megbízott európai parlamenti képviselő, hogy bejelentett lakcím nélkül is minden magyar állampolgárnak lesz választójoga, de csak pártlistára szavazhatnak majd. Az új választójogi törvényt végül november 20-án nyújtották be, december 23-án pedig már el is fogadta azt a parlament. (Ekkor került sor a 2010 utáni első komolyabb ellenzéki tüntetésre a parlament előtt; ennek eredményeképp több LMP-s politikust és Gyurcsány Ferencet is rendőrök vitték el, a tiltakozás oka azonban nem a külhoni magyarok választójoga, hanem a választójogi törvény mindenféle egyeztetést nélkülöző elfogadásának módja volt, benne olyan elemekkel, mint a győztes felülprezizálása vagy a manipulált választókerületi térkép.)

A sok találgatás után csak ekkor vált biztossá, hogy mi is lesz a külhoni magyarok friss választójogának konkrét tartalma. A 199 fősre csökkentett parlamentből 106 mandátumot egyéni választókerületekben lehet elnyerni, ezekre tehát semmilyen ráhatása nincs a külhoni voksoknak. A (legfeljebb¹⁶) 93 listás mandátumhoz szükséges szavazatokba számolják csak bele a határon túlról érkezőket. Az új intézmény támogatóinak és ellenzőinek percepciója egyre csak távolabb került egymástól, pedig a valóság valahol félúton húzódik a „*mindent a külhoniak fognak eldönteni*” és a „*szinte semmit sem számít a szavazatuk*” között. A határon túli voksoknak csak kivételes esetben lehet döntő hatásuk, igaz, 2014 rögtön ilyen választást hozott. A külhoni szavazatok ekkor épp azt az egy pluszmandátumot hozták a Fidesznek, amely nélkül nem szerezte volna meg újra a kétharmados parlamenti többséget (más kérdés, hogy a 2015. február 22-ei időközi választással ezt el is veszítette).

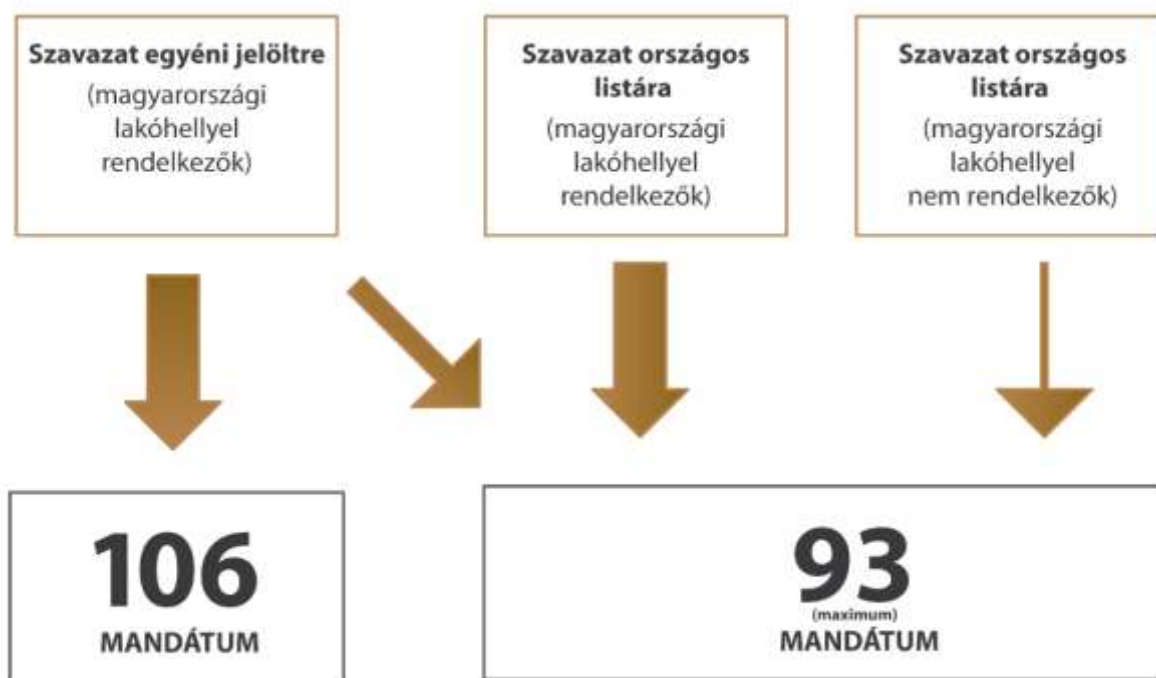
---

¹⁵ M. László Ferenc: *Áder a Fidesz választási rendszeréről: „a furcsa helyzeteket szeretnénk elkerülni”*, 2011, október 10., https://hvg.hu/itthon/20111010_Ader_interju_valasztasi_rendszer

¹⁶ Bevezették a magyarországi nemzetiségek kedvezményesmandátum-szerzési lehetőségét is, amely csökkentheti a listáról kiosztható mandátumok számát. 2014-ben nem, 2018-ban viszont a német nemzetiség sikeresen szerzett kedvezményes mandátumot.

A szavazatok mandátumokká alakításának modellje
(a nyilak eltérő vastagsága a különböző ágakról származó szavazatok súlyát érzékelteti)

A határon túlról érkező voksok súlya, ahogy azt az ábra is érzékelteti, a 2014-es eredmény ismeretében is mértéktartónak mondható. A 106 egyéni választókerületi mandátum sorsára egyáltalán, a 93 listás mandátuméra is csak kis mértékben vannak hatással. 60 százalékos magyarországi részvétel mellett például körülbelül 5 millió belföldi listás szavazathoz, az erőviszonyoktól függően 2-3 millió töredékszavazathoz adódik hozzá legfeljebb néhány százezer külföldi voks.

A 2014-es választás nagyjából le is követte ezt a korábban gyakran idézett modellszámítást: 61,73%-os részvétel mellett 5047363 érvényes (párt- és nemzetiségi-) listás szavazat keletkezett (ebből 4717843-at kaptak a parlamentbe jutó pártok belföldön), ehhez érkezett az egyéni ágról 3327395 töredékszavazat, amelyekhez mindösszesen 128429 érvényes voks futott be külföldről (közülük 127633 a bejutó pártokra). A listás végelszámolásba kerülő szavazatoknak tehát végül csak az 1,56%-a származott a határon túlról, és változtatta meg egyetlen mandátum sorsát.¹⁷

¹⁷ A külföldi szavazatok súlyáról lásd még László Róbert: *A külföldi szavazatok 2014. évi országgyűlési képviseléválasztás eredményére gyakorolt hatásának vizsgálata*, In: „Határtalan Választások”, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Választási Rendszerek Kutatóműhely, 2014, <http://ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/9981/Teljes%20sz%C3%B6veg!?sequence=1&isAllowed=y>

Szavazatok száma és aránya a 2014-es országgyűlési választáson, határon túl és innen

	Határon túl		Határon innen	
	Szám	Arány	Szám	Arány
Fidesz-KDNP	122 638	95,5%	2 142 142	43,5%
Jobbik	2 926	2,3%	1 017 550	20,7%
MSZP-Együtt-DK-PM-MLP	1 495	1,2%	1 289 311	26,2%
LMP	574	0,4%	268 840	5,5%
Egyéb	796	0,6%	201 091	4,1%
Összesen	128 429	100,0%	4 918 934	100,0%

Forrás: Nemzeti Választási Iroda, Political Capital-összesítés¹⁸

2018-ban már jóval több szavazat érkezett külföldről, a súlyuk is nagyobb volt, a véletlen azonban úgy hozta, hogy ekkor egyetlen mandátum sorsát sem változtatták meg önmagukban a külföldi szavazatok. A részvétel ezúttal jóval magasabb volt, összesen 69,73%-os (belföldön 70,22%-os). Ez 5732283 érvényes (párt- és nemzetiégi-) listás szavazatot jelent (ebből 5090034-et kaptak a parlamentbe jutó pártok belföldön), ehhez érkezett az egyéni ágról 3515209 töredékszavazat, amelyekhez ezúttal 225025 voks jött külföldről (közülük 222614 a parlamentbe jutó pártokra). A listás végelszámolásba kerülő szavazatoknak így végül a 2,55%-a származott a határon túlról, ami jóval magasabb arány a négy évvel korábbi 1,56%-nál, mégsem változtatta meg egyetlen mandátum sorsát sem. A „győzteskompenzáció” néven elhíresült, a győztes egyéni jelöltek pártját felülpremieráló intézmény ugyanakkor önmagában 5 pluszmandátumot hozott a Fidesznek.¹⁹ A választói akaratot jóval erőteljesebben torzító, de a szélesebb közvélemény számára kevésbé érthető (és nem megszemélyesíthető) elem mégsem kerül olyan gyakran a támadások keresztútjába, mint a külföldi magyarok választójoga.

Szavazatok száma és aránya a 2018-as országgyűlési választáson, határon túl és innen

	Határon túl		Határon innen	
	Szám	Arány	Szám	Arány
Fidesz-KDNP	216 561	96,2%	2 607 990	47,4%
LMP	2 082	0,9%	402 347	7,3%
Jobbik	2 055	0,9%	1 090 751	19,8%
MSZP-Párbeszéd	1 247	0,6%	681 454	12,4%
Momentum	1 004	0,4%	174 225	3,2%
DK	669	0,3%	307 492	5,6%
MKKP	656	0,3%	98 758	1,8%
Együtt	311	0,1%	37 251	0,7%
Egyéb	440	0,2%	106 990	1,9%
Összesen	225 025	100,0%	5 507 258	100,0%

Forrás: Nemzeti Választási Iroda, Political Capital-összesítés²⁰

Az eredmények önmagukért beszélnek: a Fidesz szinte egyeduralkodó a határon túli magyarok körének azon kisebbségén belül, aki hajlandó egyáltalán foglalkozni a magyarországi választásokkal. Közkeletű tévhit ugyanis, hogy a határon túl mindenki elkötelezett Fidesz-

¹⁸ <https://www.valasztas.hu/levelsavazas-jegyzokonyv>

¹⁹ László Róbert: *Nem hozott a külhon mandátumot a Fidesznek, a „győzteskompenzációval” együtt viszont 7-et is*, 2018. április 16., <http://www.valasztasirendszer.hu/?p=1943608>

²⁰ <https://static.valasztas.hu/dyn/pv14/szavossz/hu/levjkw.html>

szavazó lenne; ha így lenne, nem néhány százezer fő szavazna a több milliós külhoni magyar közösségek közül. Az viszont kétségtelen, hogy a magyarországi választásokon részt venni szándékozó / hajlandó kisebbséghez szinte kizárólag a Fidesz jut el. Mindez persze nem független attól, hogy a kormánypárt környező országokban folytatott – jelen fejezetben részletesen nem tárgyalt – nemzetpolitikájának fókuszában a külhoni magyarok választási aktivitásra ösztönzése áll.

A 2013. augusztus elseje óta folyamatosan biztosított regisztrációs lehetőséggel 2019 novemberéig több mint 400 ezer külhoni magyar állampolgár élt, de ez nem jelenti, hogy ténylegesen ennyien szerepelnek is rajta jelenleg. Mivel a regisztráció legalább tíz évig érvényes, illetve a magyar hatóságok csak nagyon ritkán értesülnek a határon túli halálesetekről, könnyen lehet, hogy nagy számban vannak elhunytak is a központi névjegyzéken, ami egyébként súlyosan veszélyezteti a választások tisztaságát.²¹

A külhoni magyar állampolgárok választójoga mindig megosztotta az anyaországbéli magyarokat. A Political Capital megbízásából a Tárki által 2011-ben készített, már említett felmérésből kiderült, hogy a válaszadók fele határozottan vagy inkább elutasította a külhoni magyarok akkor még csak bejelentett, de törvénybe nem foglalt választójogát.²² Ezt az a félelem táplálta, hogy a határon túlról érkező szavazatok túlságosan befolyásolják majd a választási eredményt. A 24.hu megbízásból készült 2018-as Republikon-felmérés szerint már 71 százalék nem ért egyet a külhoniak választójogával, 40 százalék pedig el is venné azt.²³ Ha a társadalmi megítélés felől közelítünk, meglepőnek tűnik, hogy a DK az egyetlen párt, amelyik nyíltan felvállalja, hogy újra magyarországi lakcímhez kötné a választójog feltételét.

A téma körüli viszonylagos nyugalom leginkább annak köszönhető, hogy a Fidesznek az anyaországban sincs olyan kihívója, amely tényleges veszélyt jelentene az újraválasztására. Ha lenne olyan politikai erő, amely esélyes lenne a választási győzelemre, de a külhoni szavazatok gyengítenék az esélyét, féltő, hogy kiéleződne a határon inneni és túli magyar-magyar ellentét. Egyelőre „csak” az fordult elő, hogy a Fidesz kétharmados többségéhez bizonyultak nélkülözhetetlenek a határon túlról érkező voksok, annak viszont egyelőre a közelébe sem kerültünk, hogy a kormány-ellenzék relációra legyenek döntő hatással. A nemzetegyesítési (retorikai) céllal foganatosított választójogexport tehát könnyen fordítva süllhet el, ha lesz olyan helyzet, hogy belföldön tömegek érzik úgy, hogy nem maguk döntenek saját sorsukról.

---

²¹ László Róbert: *Két választási reform között? – Tanulmány a Political Capital és a Friedrich Ebert Alapítvány budapesti irodája által közösen szervezett konferenciához*, 2015. október 15.,

http://www.valasztasirendszer.hu/wp-content/uploads/FES_PC_tanulmany_20151015_interactive.pdf

²² László Róbert: *Miről vélekedik azonosan a Jobbik és az MSZP szavazóinak bő fele?*, 2011. december 13.,

<http://www.valasztasirendszer.hu/?p=1940384>

²³ Bitá Dániel, D. Kovács Ildikó: *Gyurcsány ráérett: sokan elvonnák a határon túliak jogait*, 2018. január 11.,

<https://24.hu/belfold/2018/01/11/gyurcsany-raezett-sokan-elvennek-a-hataron-tuliak-jogait/>

Nemzetközi környezet

A nemzetpolitika és az orosz geopolitikai törekvések kapcsolatai

Az európai szélsőjobbaldali szervezetek a 2014-es krími válság kirobbanása után az etnikai, vallási és szexuális kisebbségek mellett geopolitikai kérdésekre irányították figyelmüket. Ezek a csoportok általában elutasítják a nyugati integráció olyan szervezeteit, mint az Európai Unió vagy a NATO, ugyanakkor erős szimpátiát mutatnak Vlagyimir Putyin Oroszországa felé. A szervezetek változatos ideológiai és személyes kapcsolatot ápolnak orosz szereplőkkel. Ezek nem véletlenszerűek: a Kreml szélesebb értelemben vett törekvéseinek részeként értelmezhetők, melyek célja aláásni a régió stabilitását és az azon belüli kétoldalú kapcsolatokat.²⁴

Ezeket a szervezeteket Moszkva nem csak támogatja, de fel is használja őket egymás ellen azért, hogy táplálja a Közép-Kelet-Európában egyébként is erős szeparatista, revizionista és ultranacionalista érzelmeket. Ez nem új keletű jelenség, a Kreml Nyugaton korábban is támogatott hasonló mozgalmakat az Északi Ligától a kaliforniai függetlenségi mozgalomig. Kelet-Európában ugyanakkor ennek a stratégiának kiemelt jelentősége van, ugyanis Vladiszlav Szurkov, Moszkva vezető stratégájának kiszivárgott e-mailjeiből tudjuk, hogy a Kreml Ukrajnában a kisebbségek és a helyi szélsőjobbaldali szervezetek közötti konfliktus kiélezésével kívánja megvalósítani politikai céljait, eszközként használva ehhez a régióban működő szélsőjobbaldali szervezeteket.²⁵

Ugyanez a stratégia alkalmas az uniós és NATO-szövetséges államok közötti kapcsolatok és a szervezetek egységének gyengítésére is. A közelgő 2020-as Trianon-évkövi lehetőséget kínálja majd a Kremlnek arra, hogy kihasználja a közép-kelet-európai államok felfokozott, történelmi eseményekre irányuló figyelmét. E tekintetben fontos szerep juthat majd Magyarországnak, ahol 2020-at a Nemzeti Összetartozás Événak nyilvánították. Az ezzel kapcsolatos határozat szerint Budapest *„támogatja az anyaországban, a Kárpát-medencében és a nagyvilágban élő magyarság körében olyan rendezvények, megemlékezések szervezését, valamint oktatási anyagok és filmalkotások készítését, amelyek erősítik a magyarság országhatárok feletti összetartozásának tudatát, önazonosságát kifejezését és védelmét”*.²⁶ Ezek a rendezvények, különösen a szomszédos országokban tartott megemlékezések azok, amelyekre Moszkva, legfőképpen a Kreml propagandagépezete is odafigyel majd.

Moszkva azért tudja kihasználni az ehhez hasonló konfliktushelyzeteket, mert az első világháború óta nem sikerült szembenézni a Trianon által felszínre hozott problémákkal, beleértve a helyi kisebbségek jogaival kapcsolatos kérdéseket, amelyek gyakran bilaterális ellentéteket szülnek a régióban.

Ukrajna, a kontraproduktív nemzetpolitika állatorvosi lova

²⁴ Krekó Péter, Győri Lóránt, és Zgut Edit, szerk., *Oroszországból Gyűlölettel*, First (Budapest: Political Capital, 2017), https://www.politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/PC_NED_summary_analysis_HU_20170428.pdf.

²⁵ Péter, Lóránt, és Edit.

²⁶ „2020 a nemzeti összetartozás éve lesz”, *mandiner.hu*, 2019, https://mandiner.hu/cikk/20190618_2020_a_nemzeti_osszetartozas_eve_lesz.

Ukrajnában a Kreml célja a Szurkovtól előkerült elektronikus levelezés szerint az ország föderalizálása, amihez a helyi kisebbség és a többség közötti ellentétek, illetve a kisebbségi jogokkal kapcsolatos viták felerősítése is eszköz Moszkva kezében.²⁷

Putyin már 2014-ben is többek között azzal magyarázta a Krím annektálását, hogy az új „banderista” rezsim veszélybe sodorná a félsziget oroszokú kisebbségét.²⁸ Ennek tükrében nem meglepő, hogy Moszkva médiabirodalma és más oroszbarát portálok egy alkalommal sem mulasztanak el beszámolni Ukrajna vélt vagy valós kisebbségi jogsértéseiről.

A kisebbség kártya

Oroszország azóta is igyekszik minden alkalmat megragadni, hogy kijátssza a „kisebbség kártyát”. Az ukrán konfliktus kitörése óta gyakori jelenséggé vált a Lengyelországgal határos ukrán régiókban a helyi lengyel kisebbségnek fontos temetők és emlékhelyek megrongálása.²⁹ Az RT és más Kreml-párti médiumok hosszan be is számolnak ezekről az esetekről.^{30 31} A Kreml hangulatkeltése nem állt meg itt. 2018-ban majdnem tettelegességig fajult a helyzet, amikor a lengyel nacionalista amatőr történész Miroslaw Majkowski és az Oroszországban született ukrán nacionalista Artyom Lutsak (akinek 2012-ig állampolgársága sem volt) között mesterséges ellentétet szítottak. A két szereplő sikeresen provokált lengyel és ukrán nacionalista szervezeteket egymás ellen, akik erőszakkal fenyegetőztek, miközben Varsó és Kijev igyekeztek csillapítani az indulatokat.³² Egy ilyen összetűzés különösen veszélyes lehetett volna annak tükrében, hogy a lengyel Falanga tagjai között vannak Donbasszt megjárt veteránok³³, míg az ukrán szélsőjobboldali szervezetek egy része szintén aktív részese a konfliktusnak.³⁴ A két kormány közötti folyamatos kapcsolattartás és az éles kormányzati reakciók elmaradása azonban szerepet játszhatott abban, hogy a helyzetet sikerült erőszakmentesen rendezni.

A magyarok válhatnak a legfőbb célponttá

Míg a lengyel PiS-kormány sűrűn keveredett vitába a kijevi adminisztrációval, főleg a történelmi események értelmezése kapcsán³⁵, Varsó továbbra is támogatja Ukrajna nyugati integrációját, és megkérdőjelezhetetlenül Kijev mellett áll Moszkva elleni konfliktusában. Budapest viszont az unión belüli lehangosabb bírálója lett Kijevnek, Magyarország döntései számos kaput nyitottak meg a Kreml stratégiái előtt. Ugyanakkor az ukrán kormány felelőssége is vitathatatlan az ügyben.

---

²⁷ Péter, Lóránt, és Edit, *Oroszországból Gyűlölettel*.

²⁸ „Address by President of the Russian Federation”, 2014, <http://en.kremlin.ru/events/president/news/20603>.

²⁹ Oskar Górczyński, „Russia’s Covert Campaign to Inflamm East Europe”, *The Daily Beast*, 2018. március 3., szak. world, <https://www.thedailybeast.com/russias-covert-campaign-inflaming-east-europe>.

³⁰ „Monument to Polish WWII Massacre Victims Desecrated with Fascist Symbols in Ukraine (VIDEO)”, RT International, elérés 2019. november 26., <https://www.rt.com/news/373233-polish-monument-wwii-vandalized-ukraine/>.

³¹ „Felavatták az ukrán rongálás után újjáépített vereckei emlékművet”, *888.hu* (blog), elérés 2019. november 26., <https://888.hu/ketharmad/felavattak-az-ukran-rongalas-utan-ujjaepített-vereckei-emlekművet-4127785/>.

³² „This Is How Vladimir Putin Manufactures Conflict Between Nations”, *Observer* (blog), 2018. július 11., <https://observer.com/2018/07/putin-conflict-poland-ukraine-nato/>.

³³ Górczyński, „Russia’s Covert Campaign to Inflamm East Europe”.

³⁴ Shaun Walker, „Azov Fighters Are Ukraine’s Greatest Weapon and May Be Its Greatest Threat”, *The Guardian*, 2014. szeptember 10., szak. World news, <https://www.theguardian.com/world/2014/sep/10/azov-far-right-fighters-ukraine-neo-nazis>.

³⁵ Górczyński, „Russia’s Covert Campaign to Inflamm East Europe”.

Budapest a sokat vitatott ukrán oktatási törvény elfogadása után (ami kétségkívül szűkítheti a kisebbségi jogokat az oktatás területén³⁶) szinte azonnal bejelentette, hogy blokkolni fogja Ukrajna útját a nyugati integráció felé.³⁷ Dimitrij Perszkov orosz kormányzóvivő később Magyarország válaszát mutatta fel bizonyítéknak arra, hogy az oktatási törvény meggondolatlan, és „nincs összhangban az európai sztenderdekkel”.³⁸ Az orosz propagandaorgánok is a magyar döntést éltették, és arra használták fel, hogy Petro Porosenko ukrán elnököt hiteltelenítsék, mivel képtelen volt sikeresen teljesíteni legfőbb külpolitikai kampányígéretét.^{39 40}

A dezinformációs narratívák a kétoldalú kapcsolatokban és a magyar kisebbség, illetve az ukrán többség viszonyában is jelentős problémákat okoznak. A Kreml-párti⁴¹ és a magyar kormánypárt irányítása alatt álló média⁴² – illetve maga a magyar kormány is –⁴³ úgy értékelte a 2018-as ukrán katonákat Kárpátaljára vezénylő kijevi döntést, hogy az biztonsági kockázatot jelent a helyi magyar kisebbség számára.⁴⁴ Mindez annak ellenére történt, hogy Kijev épp az egyre gyakoribb magyarelles provokációkkal indokolta lépését.

Valójában éppen az említett provokációk jelenthettek veszélyt a magyar kisebbségre. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség ungvári székházát két támadás érte 2018 elején.⁴⁵ A lengyel és az ukrán hatóságok egybehangzó véleménye szerint a lengyel szélsőséges Falanga aktivistái, illetve az oroszok által megszállt Dnyeszter Menti Köztársaságból érkező személyek követték el a támadásokat⁴⁶, az elsőt pedig a bizonyítékok szerint az oroszbarát német újságíró Manuel Ochsenreiter finanszírozta, aki korábban egy AfD-s parlamenti képviselő

---

³⁶ „Ukraine: The Law on Education” (Venice Commission, 2017).

³⁷ Krekó Péter és Szicherle Patrik, „Why Is Hungary Blocking Ukraine’s Western Integration?”, elérés 2018. március 16., <http://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/why-is-hungary-blocking-ukraine-s-western-integration>.

³⁸ „Hungary’s response to Ukraine’s education law indicates it is ill-considered — Kremlin”, TASS, elérés 2019. november 26., <https://tass.com/politics/969875>.

³⁹ „Not on My Watch: Hungary Vetoes NATO-Ukraine Summit”, elérés 2019. november 26., <https://sputniknews.com/europe/201710291058630471-hungary-vetoes-nato-ukraine-summit/>.

⁴⁰ „Budapest Vetoes Ukraine-NATO Summit, Says Kiev’s New Law a ‘Stab in the Back’”, RT International, elérés 2019. november 26., <https://www.rt.com/news/408080-hungary-ukraine-nato-bid/>.

⁴¹ „Kljátaja Uhorscsina! – Az istenverte Magyarország!”, Tájékoztató ügynökség, 2018. augusztus 12., <https://hu.news-front.info/2018/08/12/kljataja-uhorscsina-az-istenverte-magyaroszag/>.

⁴² „Aggódnak a magyarok, amiért ukrán katonákat telepítenének Kárpátaljára”, *Magyar Nemzet* (blog), elérés 2019. november 26., <https://magyarnemzet.hu/archivum/hataron-tul/aggodnak-a-magyarok-amiert-ukran-katonakat-telepitenenek-karpataljara-3852937/>.

⁴³ „Ukrainian MFA: Deployment of Troops to Zakarpattia Is Ukraine’s Sovereign Matter”, elérés 2019. november 26., <https://www.unian.info/politics/10050179-ukrainian-mfa-deployment-of-troops-to-zakarpattia-is-ukraine-s-sovereign-matter.html>.

⁴⁴ Hírek Orosz, „Elhagyta a Donbasszt és Kárpátalja felé indult az ukrán hadsereg legnagyobb egysége”, *Orosz Hírek* (blog), 2018. január 23., <https://oroszhirek.hu/2018/01/23/elhagyta-donbasszt-es-karpatalja-fele-indult-az-ukran-hadsereg-legnagyobb-egysege/>.

⁴⁵ „How was the diplomatic feud between Ukraine and Hungary portrayed in and fuelled by the Russian disinformation networks?”, elérés 2019. november 26., https://politicalcapital.hu/russian_sharp_power_in_cee/publications.php?article_id=2388.

⁴⁶ „UAWire - Kyiv: Russia behind the attacks on the office of the Union of Hungarians in Uzhhorod”, elérés 2019. november 26., <https://uawire.org/russian-involvement-seen-in-the-attacks-on-the-office-of-the-union-of-hungarians-in-uzhhorod>.

munkatársaként is dolgozott.⁴⁷ A bizonyítékok ellenére Szijjártó Péter magyar külügyminiszter a budapesti ukrán nagykövetet hívatta be.⁴⁸ Szijjártó később az M1-en elmondta, szerinte a „szélsőséges politikai eszmék előretörőben vannak” Ukrajnában⁴⁹, majd emellett érvelt, hogy az EBESZ megfigyelői misszióját terjesszék ki Kelet-Ukrajnára is.⁵⁰

Ez azt mutatja, hogy a hivatalos magyar narratíva mindössze a problémák egyik felére koncentrál – a valóban létező ukrain ügyekre, mint a nacionalizmus erősödése –, de teljes mértékben figyelmen kívül hagyja Oroszország szerepét az ukrain nemzeti ellentétek kiélezésében, valószínűleg azért, hogy ne rombolják a felszínen virágzó magyar-rosz kapcsolatokat.

A Keveházy Miklós-ügy

Oroszország láthatóan nem ennyire elővigyázatos, a magyar-ukrán feszültségeket saját geopolitikai céljainak elérésére használja, ráadásul titkosszolgálati módszerekkel – beleértve a dezinformációt – szítja is ezeket az ellentéteket.

Az ukrán-magyar feszültségek csúcspontján jelent meg Keveházy Miklós „magyar politikai tanácsadó” a Roszija 1 orosz tévécsatorna „60 perc” című főműsoridőben futó adásában.⁵¹ A korábban szinte teljesen ismeretlen Keveházy a műsorban elmondta, hogy:

- a magyar hadsereg elérheti Lvovot (a kéksisakos ENSZ-békefenntartók élén, „hogy megtisztítsák a vizet”);
- árnyéktanácsadók arra biztatják Orbán Viktort, hogy anektálja Kárpátalját;
- és hogy Magyarország bármikor elzárhatja a gázcsapot Ukrajna felé.

Természetesen ezeket a kijelentéseket az orosz médiából az ukrán is villámgyorsan átvette, ami segített az ukrán nacionalista erőknél alátámasztani azt a narratívát, hogy Magyarország kockázatot jelent Ukrajna számára. Az ukrán sajtó Keveházy idézeteit nem csak átvette, de hibásan is idézte. Jellemző szalagcím volt például, hogy „Egy magyar propagandista megfenyegette Ukrajnát: A magyar hadsereg elérheti Lvovot”⁵², illetve hogy „Orbán Viktor

---

⁴⁷ „Far-Right German Journalist Implicated In Firebombing Of Hungarian Center In Ukraine”, RadioFreeEurope/RadioLiberty, elérés 2019. november 26., <https://www.rferl.org/a/far-right-german-journalist-implicated-in-firebombing-of-hungarian-center-in-ukraine/29708843.html>.

⁴⁸ „Hungary Summons Ukrainian Ambassador over Attack against Hungarian Cultural Association’s Office”, *Daily News Hungary* (blog), 2018. február 27., <https://dailynewshungary.com/hungary-summons-ukrainian-ambassador-attack-hungarian-cultural-associations-office/>.

⁴⁹ Ferenc Szalma Baksi, „Felgyújtották a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség irodáját”, 2018. február 27., https://index.hu/kulfold/2018/02/27/ukrajna_karpatalja_ungvar_kmksz_tuz_iroda/.

⁵⁰ „Bekéretik az ukrán nagykövetet a KMKSZ székház elleni támadás miatt”, *24.hu* (blog), 2018. február 27., <https://24.hu/kulfold/2018/02/27/bekeretik-az-ukran-nagykovetet-a-kmksz-szekhaz-elleni-tamadas-miatt/>.

⁵¹ «Армия Венгрии может дойти до Львова». Венгерский пропагандист Кевехази угрожает Украине, 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=gXgaAcmsqk>.

⁵² „»„Дойдем до Львова”»: пропагандист Венгрии пригрозил Украине на ростВ”, Мир, elérés 2019. november 26., <https://www.obozrevatel.com/abroad/dojdem-do-lvova-propagandist-vengrii-prigrozil-ukraine-na-rostv.htm>.

„Венгерский пропагандист пригрозил Украине: "Армия Венгрии может дойти до Львова"”, Glavred, elérés: 2019 november 27 <https://glavred.info/world/10016273-vengerskiy-propagandist-prigrozil-ukraine-armiya-vengrii-mozhet-doyti-do-lvova.html>

*zöld jelzést kapott Washingtontól és Brüsszeltől: Próbáld meg ha tudod, harapj ki egy szeletet Ukrajnából”.*⁵³

Az ukrán média anélkül vette át ezeket az állításokat, hogy utánanézett volna Keveházy hitelességének, hátterének. Ha megtette volna, nyomát se lelte volna „szakértői” munkásságának, az viszont kiderült volna róla, hogy Oroszországban korábban többek között bértapsolóként kereste kenyerét.⁵⁴

Tény ugyanakkor az is, hogy a Jobbik tagjai, élükön Vona Gábor volt pártelnökkel és Gyöngyösi Márton jelenlegi alelnökkel, kétszer is találkozott a Rogyina párt vezetésével, 2014 júliusában⁵⁵ és novemberében.⁵⁶ Keveházy a képek alapján mindkét találkozáson részt vett, de szerepéről semmit sem lehet tudni. Az minden esetre biztosnak tűnik, hogy a véleménye semmilyen formában sem mérvadó a magyar kormány számára. Az orosz Kreml-párti média ennek ellenére úgy kezeli, állandó szereplője lett⁵⁷ például az orosz titkosszolgálathoz köthető orosz nyelvű News Front hírportálnak, aminek hallgatósága kiterjed Ukrajnára is.⁵⁸ Az alacsony nyelvi küszöbnek hála Keveházy gyűlöletkeltő, EU- és NATO, de legfőképp Ukrajna-ellenes narratívája, illetve az ukrán kisebbségpolitikával kapcsolatos „szakértelme” könnyűszerrel bekerülhet az ukrán médiatérbe. A tény, hogy „magyar szakértőként” a magyar kisebbség és kormány állítólagos ukrainai terveiről beszél pedig biztonsági kockázatot jelenthet a kárpátaljai magyarok számára, mivel céltáblává válhatnak az ukrán nacionalista szervezetek szemében.

Amikor tettelegességig fajultak az ellentétek, és az oroszbarát média tapsolt

2019 júniusában verekedés, dulakodás tört ki, mikor román állampolgárok támadtak rá székelyföldi magyar tiltakozókra az úzvölgyi katonai temetőnél.⁵⁹ Az incidens előzménye, hogy a dormánfalvai önkormányzat román parcellát alakított ki az első világháborús katonai temetőben, felállítva ott egy emlékművet, amit a román kulturális, illetve védelmi minisztérium, valamint az építési felügyelőség is törvénytelennek minősített.⁶⁰ A székelyföldi

⁵³ „Раскрыты планы Венгрии по Украине: «Перекроем газ и введем в Закарпатье «голубые каски ООН»”, Русские Онлайн, 2018. október 6., <http://rusonline.org/opinions/raskryty-plany-vengrii-po-ukraine-perekroem-gaz-i-vvedem-v-zakarpate-golubye-kaski-oon>.

⁵⁴ „Программа «Жить Здорово» от 03.02.2014: Что сделать, чтобы муж не изменял. Стимулы супружеской верности - видео — ЗдоровьеИнфо”, elérés 2019. november 26., <https://www.zdorovieinfo.ru/zhitzdorovo/life/programma-zhit-zdorovo-ot-03-02-2014-chto-sdelat-chtoby-muzh-ne-izmenyal-stimuly-supruzheskoj-vernosti/>.

⁵⁵ „Журавлёв: Америка втягивает не только Россию, но и всю Европу в большую войну”, elérés 2019. november 26., <https://rodina.ru/novosti/ZHuravlyov-Amerika-vtyagivaet-ne-tolko-Rossiyu-no-i-vsyu-Evropu-v-bolshuyu-voynu?fbclid=IwAR3RQ4nBnutL1CRMMsMIE8unQmtO70jzebGlcip8CHA-usjFrY3d4Ghffn0>.

⁵⁶ „Клуб Сталинград”, elérés 2019. november 26.,

<http://www.stalingradclub.ru/component/content/article?id=583%3Apatrioty-evrazii-ob-edinyayutsya&fbclid=IwAR3BVBzZu7druXZmNrwFqRBstvAUhVap71NikP2sdd1JR8gGiWRGz1Z0kgk>.

⁵⁷ „Вы искали Кевехази”, News Front - Новостной Фронт. Новости Мира России Украины, elérés 2019. november 26., <https://news-front.info/search/%D0%9A%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%B7%D0%B8/>.

⁵⁸ „No News on the News Front | StopFake”, elérés 2019. november 26., <https://www.stopfake.org/en/no-news-on-the-news-front/>.

⁵⁹ „Rárontottak a magyarokra az úzvölgyi temetőnél - a román külügy a magyarokat okolja”, *Magyar Hang* (blog), 2019. június 7., <https://magyarhang.org/kulfold/2019/06/07/rarontottak-a-magyarokra-az-uzvolgyi-temetonel-berendeltek-a-roman-nagykovetet/>.

⁶⁰ András Iván, „Zászlórudakkal támadtak románok az élőláncot vonó székelyföldi civilekre és közszereplőkre”, 2019. június 6., https://index.hu/kulfold/2019/06/06/romania_szekelyfold_uzvolgyi_temeto_elolanc_szijjarto/.

magyarok a dormánfalvai polgármesteri hivatal által hősök napja alkalmából szervezett felavatási szertartást szerették volna megakadályozni, a román-magyar összecsapást megelőzni hivatott román hatóságok azonban mindössze fél óráig voltak képesek erre.

A dormánfalvai polgármester később kitüntette azokat, akik a magyar élláncot megkerülve elsőként jutottak be a temetőbe, és az ortodox papot is, aki később felszentelte a román hősök parcelláját. Kitüntetést kapott többek között egy 14 éves fiú, aki elsőként ment be a temetőbe és egy magyar síremlékre felállva lengette a román zászlót. Constantin Toma dormánfalvai polgármester helyesnek tartotta, hogy szimbolikus keresztet állítottak a temetőben azoknak, akik védték ezt a területet.⁶¹

Szijjártó Péter külügyminiszter behívatta magához a román nagykövetet, Menczer Tamás államtitkár pedig elfogadhatatlannak nevezte azt, ami történt. A román külügy válaszában arra kérte a magyar kormányt, hogy „küldjenek egy nagyon világos üzenetet a magyar közösségnek a konfrontáció és a feszültségek fokozódásának elkerülése érdekében”.⁶² A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnoka, Kovács Vilmos ezredes elmondta, hogy többszöri levélváltás után sikerült egyeztetni a román féllel, ez alapján pedig „kijött egy eredmény, ami nem feltétlenül kedvező a tárgyalópartner számára.”⁶³ A román védelmi minisztérium szerint viszont az ezredes félretájékoztatta a magyar közvéleményt, szerintük ugyanis a magyar fél egy „másik temetőt ábrázoló” 1917-es vázlatra alapozva bizonygatta igazát.⁶⁴

Ez az ügy rámutat, hogy milyen indulatokat válthatnak ki a Nemzeti Összetartozás Évében tartott megemlékezések, amennyiben a magyar kormány nem körültekintően, akár a szomszédos országokkal való egyeztetések mellett vezényli le az eseménysorozatot. Egy dolog szinte biztosnak tűnik: az oroszbarát média a feszültségek erősítése, konfliktusok provokálása érdekében fog dolgozni. A News Front például számos cikkben foglalkozott a temető körül kialakult helyzettel⁶⁵, „meghökkenítő provokációnak” nevezve a „temető meggyalázását”.⁶⁶ Az eseményekkel kapcsolatban az álhírporthalmozat dezinformációra sem volt szüksége a feszültségek fokozásához, de azért az Agerpress által 600 főre⁶⁷ becsült román tábornok már „több ezresnek” írta le.⁶⁸

---

⁶¹ Tamás Német, „Úzvölgy: kitüntették a temetőfoglaló román nacionalistákat”, 2019. október 25., https://index.hu/kulfold/2019/10/25/uzvolgy_kituntettek_a_temetofoglalo_roman_nacionalistakat/.

⁶² „Rárontottak a magyarokra az úzvölgyi temetőnél - a román külügy a magyarokat okolja”.

⁶³ Tamás Német, „Úzvölgy: Sorra derül ki az állítólagos román hősi halottakról, hogy nem románok”, 2019. július 24., https://index.hu/belfold/2019/07/24/uzvolgyi_temeto_tusvanyos_2019_nemeth_szilard/.

⁶⁴ Hajnal Hudák, „Úzvölgy: Románia ferdítéssel vádolja a HM Hadtörténeti Intézet parancsnokát”, 2019. június 28., https://index.hu/kulfold/2019/06/28/romania_ferditessel_vadolja_a_hm_parancsnokat/.

⁶⁵ „You searched for úzvölgy”, Tájékoztató ügynökség, elérés 2019. november 26., <https://hu.news-front.info/search/%C3%BAzv%C3%B6lgy/>.

⁶⁶ „Megdöbentő provokáció az úzvölgyi katonai temető meggyalázása”, Tájékoztató ügynökség, 2019. június 8., <https://hu.news-front.info/2019/06/08/megdobbento-provokacio-az-uzvolgyi-katonai-temeto-meggyalazasa/>.

⁶⁷ Tamás, „Úzvölgy”, 2019. október 25.

⁶⁸ „Megdöbentő provokáció az úzvölgyi katonai temető meggyalázása”.

Mérsékelt nemzetpolitikára van szükség

A Budapest és Kijev közötti konfliktus megnyitotta a kapukat Oroszország előtt, hogy a kárpátaljai magyarokat használja külpolitikai céljai megvalósítására. A Kreml dezinformációs hálózata a régió minden bilaterális szembenállását igyekszik kihasználni, Ukrajnában például a magyar kisebbséget próbálja Magyarország valamiféle „ötödik hadtestének” feltüntetni. Az ukrán, kirekesztő nemzetpolitika által vezérelt döntések, mint a nyelvtörvény vagy az oktatási törvény, valamint Budapest lehető lehangosabb érdekképviselőten alapuló politikája lehetőséget teremtettek Moszkvának arra, hogy etnikai konfliktusokat generáljon az országban. A Kremlnek nem számít, hogy ezeket a konfliktusokat fizetett ügynökök vagy nacionalista csoportok indítják, egyszerűen csak kihasznál minden adandó alkalmat, hogy bizonyítsa saját igazát a Krím anektálásával kapcsolatban.

Moszkva örömmel fogad minden konfliktust az Európai Unió és a NATO-n belül is, ezektől pedig a szövetségi rendszerek döntéshozatalának megbénulását várja, illetve azt közvetíti, hogy a Nyugat nem egységes.

Ukrajna és Magyarország csak akkor kerülheti el, hogy ilyen potens fegyvert adjon Moszkva kezébe, ha a kétoldalú kapcsolatok erősítésén dolgoznak. Ukrajnának haladéktalanul alkalmaznia kellene a Velencei Bizottság oktatási törvénnyel kapcsolatos javaslatait, és teljesítenie a nyelvtörvénnyel kapcsolatos jövőbeli kéréseit. Budapestnek átmenetileg szüneteltetnie kellene az ukrán integrációt blokkoló lépéseit, mivel a hosszadalmas uniós és NATO-csatlakozási folyamat végén még mindig élhet majd vétójogával, és akkor már annak a tudásnak a birtokában, hogy Kijev hogyan alkalmazta a kérdéses törvényt. A vétójog túlzott, adott esetben akár indokolatlan használata ugyanakkor kontraproduktív hatású, elidegeníti a partnereket, aláássa a kölcsönös bizalmat és a magyar diplomácia hitelességét.

Összességében pedig minden uniós és NATO-tagállamnak tartózkodnia kell attól, hogy nemzetpolitikája kialakítása során csak annak belpolitikai vetületeivel számoljon. Egy inkluzív, a kisebbségeket is a nemzet részeként értelmező szakpolitika a Kreml mozgásterét is szűkítené. Magyarországon többek között arra is szükség lenne, hogy a kormányoldal és az ellenzék közösen alakítsák ki a magyar nemzetpolitikai alapjait, tartózkodva attól, hogy a szavazatmaximalizálás jegyében a lehető legszélsőségesebb irányba tolják azt.